

BISERICA ȘI ȘCÓLA

Fóia bisericescă, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunii

„BISERICA ȘI ȘCÓLA.”
Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

INVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

LA

„BISERICA ȘI ȘCÓLA.”

Fóia bisericescă școlastică, literară și economică.

Cu începutul anului 1894 stilul vechiu deschidem abonament nou la „Biserica și ȘcÓla.”

Rugăm pre toți domnii abonenți de până acum, cari doresc a avé fóia noastră și pe viitoriu, se binevoiéscă a tramite la „Tipografia diecesană” prețul de prenumerațiune care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UN AN . . . . . 5 fl. — cr.
„ 1/2 „ . . . . . 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂTATE:

PE UN AN . . . . . 14 franci.
„ 1/2 „ . . . . . 7 fr.

Sprrijinul moral și material, de care până acum s'a bucurat fóia noastră, ne îndreptățește a spera, că și în viitoriu vom fi îmbrățișați de asemenea simpatii căldurose precum și de bunăvoința nestrămutată a On. Public cetitoriu.

Redacțiunea.

În ziua Nascerii Domnului.

„Pre pământ pace și între ómeni bunăvoire!”

Cu acéști dumneđiéscă cântare vestesc ingerii nascerea Domnului.

Pacea cu noi însine este temelia unică, pre care își póte cladi omul bună starea, mulțămirea și fericirea sa; ér pacea cu ceialalți ómeni este mijlocul unic, prin carele se încetățenesce între ómeni frățiia și iubirea frățéscă, de a colucra sub un cap nevedút Christos la ajungerea scopului celui mare, pentru carele trăiesce omul pre acest pământ.

Doresce fiecare om pacea cu sine însuși și pacea cu cealaltă lume.

Din nefericire însă omul pré de multe ori nu are pace deplină cu sine însuși, și nu are pace deplină nici cu ceialalți ómeni. Ne întrebăm de cauza acestei regretabile stări chiar astăzi, în acéști sfantă sêrbătoare, în carea glasul ingerilor anuciă pre pământ pacea eternă prin Nascerea Domnului.

A luat Domnul Ceriului și al pământului corpul și chipul omului, ca să învețe pre om; și învățându-l să-l póta face părtașiu de gloria Ceriului, ca glasul Domnului să-l povățuiéscă în tóte ȓilele vieții sale.

Dar păcatul neascultării comis de omul cel dântăi continuă, durere, și după Nascerea Domnului a-și face victimele sale.

Apostolul Petru se lapedă de Domnul, ér Toma se îndoiesce în sfanta lui înviare, pentru ca omul să vadă, și să se convingă, cât este de espus a-se îndoi și a cădé cu inima în materiă de credință.

A plâns cu amar apostolul Petru lepădarea sa de Domnul după cântatul cocoșului; ér Toma, pi-

păind ranele cuielelor, a strigat: „Domnul meu și Dumneșul meu,” a văduț, și a pipăit pre o m u l, și a c u n o s c u t p r e D u m n e ș u .” (Augustin evang. lui Ioan CXXI c. 5.)

Și lepădarea lui Petru de Domnul și îndoiela lui Toma în învierea Domnului se întâmplă după un plan dumneșesc, pentru ca să se constate, și lumea să se convingă pentru eternitate de neapărata trebuință a vecinicei petreceri a Domnului și Mantuitorului nostru Isus Christos pre pământ prin Duchul său cel sfânt și prin sfața lui biserică.

Èr când s'a împlinit făgăduința Domnului, și când s'a pogorit Duchul sfânt preste apostoli, și acestia au început a grăi popórelor în streine graiuri și cu streine învățături, „pacea și bună voirea dintre ómeni” vestită de îngerii din Ceriuri la Nascerea Domnului, o vestesc și propagă tuturor popórelor, ca această dumneșescă pace să se instaleze pentru totdeauna pre pământ și între ómeni.

La prima pășire a apostolilor în lume se întâmplă un moment vecinic caracteristic și instructiv, un adevărat moment dumneșesc pentru dezvoltarea ulterioară a popórelor. Apostolii din inspirațiunea Duchului sfânt, din ordin dumneșesc, și investiți cu putere de sus vorbesc cu fiecare popor în limba lui proprie, și statoresc ca principiu și cinosură, că biserică lui Dumneșu în toate timpurile și între toate împrejurările are datorința de a ține cont de individualitatea națională a popórelor lumii, și anume: de limbă, de datinele și caracterul specific al popórelor, — din motivul că numai astfel este cu potință a-se rumpe păretele de despartire, care ținea popórele departe unul de altul în lumea păgână, numai astfel este cu potință a-se instala pre pământ și între ómeni pacea eternă adusa de Dumneșu din Ceriuri și numai astfel se pôte realiza odinioară cuvântul Domnului, de a fi odată cu toții „o turmă și un pastoriu!”

Popórele păgâne culte din anticitate, Grecii și Romanii priviau de barbari pre celelalte popóre, — Israiltenii cred, că numai dênșii sunt chemați la mântuire.

În fața acestor greșite idei, apostolul neamurilor enuncie din inspirațiune dumneșescă voința Domnului Ceriului și al pământului în vecinicile cuvinte: „nu este osebite jidovului, nici elinului, pentru că același este Domnul tuturor, carele îmbogătesce pre toți cei ce îl chiamă pre el.” (epistola către Romani cap 10 v. 12). Precum Dumneșu

trimite razele sórelui Său preste toți ómenii de o potrivă, și pecum Dumneșu revarsă asupra tuturor popórelor lumina Sa cea cerescă, și pre toate le chiamă de o potrivă la mântuire: tocma așa datorința avem și noi ómenii și ca indiviși și ca popóre a-ne prețui unul pre altul și a da fiecăruia ceea ce este al său, pentru că toți de o potrivă suntem fii Unuia și Aceluiași Dumneșu.

Acésta este prima condițiune pre pământ și între ómeni pentru susținerea și promovarea păcii. Ómeni fiind, toți purtăm de o potrivă același chip și aceeași asemănare a lui Dumneșu. Și nu este nici vina, nici meritul omului, dacă clima, ocupațiunea, datinele și împrejurările, în cari am trăit, și trăim, au produs între ómeni atâtea diferințe.

În fața acestor diferințe ómenii și popórele vor poté susține și alimenta pacea cea atât de trebuinciosă pentru dezvoltarea și înaintarea neamului omenesc în conformitate cu scopul, pentru carele este zidit, și trăiesce omul pre acest pământ, — dacă în lume va stăpâni doctrina evangheliei în totă puterea și cu totă dumneșesca ei splendóre.

Acésta stăpâniă a doctrinei evangheliei o dorim astăzi, în această sfântă serbatóre a Nascerii Domnului, în carea Ceriul vestesc pământului: „pace și între ómeni bună voire.” Pentru a colucra la realizarea acestei stăpâni a sfintei evangheliei în lume, pentru a colucra la realizarea împărăției lui Dumneșu pre pământ, s'a înființat, trăiesce, și lucrăză biserică Domnului.

Dar pace pre pământ și între ómeni nu se poté susține, unde nu este disciplină; èr disciplină între ómeni, nu se poté susține și desvolta acolo, unde nu este între ómeni în deplină măsură credința în Dumneșu, mama spirituală, și isvorul vieții și dezvoltării și înaintării neamului omenesc spre bine și fericire. Èr dacă astăzi este în lume atâtea plânsóre și anume o plânsóre generală de lipsă de disciplină și împreună cu acésta de lipsă de mulțămire, causa de bună sémă este, că a slăbit credința în Dumneșu; èr acésta lipsă de credință provine în timpul nostru, acum la finea secului numit al luminilor în prima linia din loviturile, îndreptate sub diferite preteceste bisericii Domnului și organelor ei, bag seamă spre a-se adeveri și în timpul nostru cuvintele lui Origen, că: „rêutatea ómenilor nu încetăză nici odată.” (contra Celsus I, 2.)

Întocma precum începuseră filosofii păgâni din veacurile dântăi ale creștinismului a răspândi sub

mască și pretește de a face serviții științei, diferite calumnii și batjocuri contra creștinismului: tocma așa s'a scris în veacul trecut și în veacul nostru foarte mult încontra religiei; și ș'a răspândit așa dîcînd după catedră sub masca științei, seau sub titlul de „progres și civilizațiune“ un spirit anticrestinesc în lîme, spirit, carele astăzi sub diferite nume se vede, și se sîmte în măsură mai mare seau mai mică în întregă lumea creștină. Și astfel precum în trecut biserica a fost în continuă luptă cu eresurile: tocma așa trebuie să lupte cu mulțime de idei și curente greșite, răspândite prin diferite scrieri. Și lupta de astăzi a bisericii contra acestor idei greșite este mult mai grea, decât odinioară. Astăzi străbat ușor astfel de idei prin mijlocirea tiparului până în cele mai de jos straturi ale popoului, în timp ce în veacurile dîntăi răspîndirea eresurilor era mai anevoioasă. Țr ceea-ce este și mai dureros, este, că ele, au pîtruns afund în literatura popoarelor apusene, au pîtruns în școlă chiar; și se sîmte astăzi deja, că pre diferite canale încep a-se străcura pre ici, pre colo, și în poporul nostru. De aceea trebuie să-ne ocupăm din cînd de ele, pentru că multe din aceste idei greșite sunt un adevărat venin.

Încă sfîntul Apostol Pavel a făcut observarea, că filosofia pagăna conține multe învățături, cari pot corupe pre omîni (neinițiați pre deplin în adevărurile religiei); și chiar pentru această ne învățăm următoarele: „Vedeți, ca să nu vă amăgescă pre voi cineva cu filosofia și cu înșelăciunea deșertă după obiceiul omînilor, după stichiile lumii, Țr nu după Christos.“ (Colaseni 2. 8.) A fi cu priveghiare și atențiune a nu se răspîndi în popor idei și învățături greșite suntem datori cu atât mai vîrtos, cu cît este fapt, la care de altcum a atras atențiunea bisericii și Origen, că astfel de învățături greșite sunt de regulă îmbrăcate într'o formă seducătoare, și învenineză ușor (contra Celsus I 5.)

După reformațiune se pîrtă aprîpe trei vîecuri o crîncenă luptă între biserica apusenă și reformată. În timpul acesta fiind absorbită aprîpe întregă activitatea bisericilor creștine din apusul Europei atât pre terenul pastoral, cît și pre terenul literar prin dispute și polemii, — se formeză în lumea apusenă o mulțime de direcțiuni, cari sub titlul atrăgătoriu de „spirit al timpului,“ și de idei moderne subsapă autoritatea bisericii, și pre încetul cresc în capul omenimii direcțiunile acelea primejdioase, cari amenință astăzi liniscea și pacea Europei în numele

acelui nefericit „spirit al timpului“ și sub titlul de socialism, comunism, nihilism, anarchism și altele.

Dintre aceste curente greșite vom aminti aici cele mai nevinovate, pentru ca să-ne întărim în convingerea, că fără credința în Dumnezeu și în divinitatea bisericii sale este cu neputință, ca omul să aibă, și să pîrtă avî o nimerită direcțiune a vieții și dezvoltării sale.

La inițiativa lordului Herbert de Cherbury s'a format în Anglia o școlă filosofică religioasă sub numele de „Deism.“ Această școlă combate creștinismul și ori ce religie pozitivă, și susține, că omul să credă și în ale religiei numai ceea ce cuprinde cu mintea și cu rațiunea sa. Doctrina Deismului se reasumă pre scurt în următoarele: există un Dumnezeu, carele a creat, și carele guvernază lumea, carele voiesce, și răsplătesce binele, și pedepsește rîul, — mai departe, că sufletul omului este nemuritoriu, că după mîrte există o răsplată a faptelor săvîrșite în viață.

Precum se vede, Deismul a luat principiile sale din religiea creștină, — a lăsat afară însă un lucru și anume, nu voiesc a recunoște descoperirea dumnezeiescă, din carea și-au format religiea, de isvor al religiei; Țr rezultatul a fost, că această școlă de „liber cugetători“ se răspîndesc în Germania sub nume de „conștiențarii“ intră în literatura clasică și beletristică germană, și dă ansă la formarea de diferite direcțiuni și secte, Țr în Franța se promovază scenele sîngerose din revoluțiunea francesă, ateismul și materialismul, — cu consecințele vîdute în rășboiul din 1870, în afacerea „Panama“ și în bombele aruncate în anii din urmă de către anarhiști. În Germania apare la începutul secului nostru filosofia lui Kant. El dîce, că rațiunea teoretică nu conduce pre om la cunoscere lui Dumnezeu, însă conștiența îl silesc să se înalțe la ideia, că există un Dumnezeu, și că sufletul este nemuritoriu. Această direcțiune o caracterizează un școlariu al lui Kant, Iacobi, în cuvintele: că dînsul „cu mintea este păgân, Țr cu inima creștin.“

Aceste direcțiuni și altele, ce au urmat, cari faptice nutresc în cetitori ură și dușmăniă încontra religiei și bisericii au pîtruns apoi literatura germană și în special prin pedagogul de renume Diesterweg au pîtruns și în literatura pedagogică, și au produs între altele școlă fără conșsiune, cu urmările ei vîdute și sîmțite astăzi în o direcțiune, careia actualul împărat al Germaniei a

voit a-i face sfârșit prin un proiect de lege subternut în anul trecut corpurilor legiuitorie pentru reforma învățământului în spirit creștinesc, și sub autoritatea și conducerea bisericii, care proiect însă, durere, a trebuit să fiă retras pentru marea opozițiune, pre carea o-a întâmpinat.

Înregistrând acestea aici, dorim, să fim bine înțeleși, și deci constatăm, ca biserica nu este nici decât dușmană științei, — dincontră biserica promovează știința și cultura popoarelor. Și bărbații mari ai bisericii s'au ocupat toți cu predilecțiune de știință.

Constatând acésta, ne punem întrebarea, carea să-ne fiă linia noastră de conduită în fața curentelor greșite, cari se propagă astăzi în lume încontra religiei și bisericii. Și ca să nu greșim vom invoca în punctul acesta chiar glasul bisericii. Sântul Augustin ocupându-se de acésta întrebare scrie următoarele: „în scrierile filosofilor păgâni nu sunt numai superstițiuni, ci sunt și învățături morale folositoare, referitoare chiar și la cinstirea unuia Dumnezeu;“ și deci cele ce le aflăm bune în scrierile filosofilor păgâni să-le păstrăm, și să-le folosim și noi creștinii. Tot astfel au făcut mulți, vrednici și credincioși bărbați ai bisericii noastre. Oare nu vedem noi, ca iubitul nostru Ciprian a părăsit Egiptul venind între noi bogat în aur și argint. Tot acésta o-au făcut și alții mulți. Tot acésta o-a făcut și pre credinciosul servitoriu al lui Dumnezeu Moise, despre carele este scris, că a fost inițiat în totă știință Egiptenilor. Nici unuia dintre acești bărbați păgâni nu le-ar fi predat instrucțiune în științele lor, dacă s'ar fi temut, că le vor întrebuița pentru adevărului Dumnezeu, prin carele se nimicesce închinarea la idoli.“ (Aug. despre doct. creșt. II. 41.)

Terminând constatăm, că pacea cu noi înșine și pacea cu cealaltă lume o vom poté susține și promova în sînul bisericii și poporului nostru în acea măsură, în carea vom poté opri a-se răspândi în popor învățături greșite, precum și întru cât ne va succeda a întări în popor credința în Dumnezeu, prin credința în divinitatea Mântuitorului și a sfintei sale biserici.

Biserica noastră după voința și din ordin dumnezeiesc este biserică națională. Și noi din bătrâni și după viața și dezvoltarea noastră din trecut am legat toate interesele noastre de viață, de dezvoltare și înaintare de mersul și prosperarea sfintei noastre biserici. În urmare credința în divinitatea Mântui-

torului și credința în divinitatea bisericii pentru poporul nostru sunt cestuini fundamentale de viață. Astfeliu a fost în trecut, când obiectul cel mai de preț în casa românului a fost icóna sfintei Născătoare, astfeliu este și astăzi, când ținând cont de continuitatea vieții și dezvoltării noastre din trecut, legăm atâtea speranțe mari pentru dezvoltarea noastră ulterioară de mersul repede și succes al instituțiilor noastre bisericesti și școlare.

De aceea ne-a durut pre toți de o potrivă, ori de câte ori am vădut, că se îndreptă, fiă din ori și ce parte lovituri încontra bisericii și a organelor ei.

Timpul, prin carele trecem, este din cele mai grele, dar biserica este instituțiune dumnezeiescă, și porțile iadului nu o vor poté birui.

Ori ce lovitură însă ce se de bisericii, o împedecă în mersul ei spornic și în activitatea ei mănăsă pentru fericirea credincioșilor ei. Și deci ca să nu se repetescă, și să nu se potă repeți astfel de lovituri mijlocul unic este credința în Dumnezeu și credința în divinitatea Celui ce s'a născut astăzi în pescera din Vifleem.

Pacea cu noi înșine și pacea cu cealalți oameni, adusă din Ceriuri de Domnul Ceriului și al pământului o vom ave de sigur ținând cu totă conștiința și demnitatea la credința bisericii noastre strămoșești, așa precum o-am moșcenit din bătrâni.

Timpul și modul serbării născerii Domnului.

Născerea Domnului s'a serbat la început de odată cu botezul. Din secul al patrulea însă și a- nume la stăruința lui Gregoriu Nazianzeanul și Ioan Chrysostom s'a început a-se serba Născerea Domnului separat și adecă în ziua de 25 Decemvre.

Ziua de 25 Decemvre s'a staverit pre basa documentelor din archivele Romii, după timpul când s'a efeptuit prima conscriere a poporului sub domina imperatului August. De altcum timpul acesta are și o însemnătate simbolică. Chiar în timpul, când serbăm născerea Domnului sunt nopțile cele mai lungi și zilele cele mai scurte, ceea ce semnifică că omenimea înainte de venirea Mântuitorului pre pământ era cuprinsă de negura necredinței, carea însă a început a dispăre în fața luminii revărsate din Ceriuri prin Născerea Domnului.

Serbătorea Născerii Domnului se serba de catră creștinii din anticitate cu mare solemnitate, și se

pregateau pentru serbare prin post și pocăință și prin împacarea cu toți, ca astfel să se pōtă împărtăși în deplină linisce sufletescă cu sfintele taine, și să se pōtă bucura de Nascerii Domnului. În această și se eliberau sclavii dela lucru, se opreau priveriscele publice, și creștinii împărțiau daruri unii altora și faceau milostenii sēracilor petrecēnd timpul în rugăciune și în meditațiuni evlaviōse.

Dia premērgētōriă se serba cu post strict și cu sevērșirea de rugăciuni în biserică, la cari asistau și împērații. Tot în ajunul Nascerii primiau botezul cei chemați, și respective pregătiți pentru sfântul botez. Și pentru salutarea celor nou botezați s'a introdus a-se cānta în biserică la sfanta liturghiă în loc de „sfinte Dumneđeule.“ „Cāți întru Christos v'ați botezat.“

Pentru serbarea dēmnă a acestei sērbători, creștinii încă din cele mai vechi timpuri își îngrijeau, și curățeau casele, ca precum în internul lor, așa și în cele esterne să se facă demni, și să pōtă primi cu tōtă demnitatea, pre óspele venit din Cēriuri Domnul și Māntuitoriul nostru Isus Christos.

Parola đilei, precum scrie Chrisostom era în această și, între creștini: credința, dragostea, speranța, moderațiunea, milosteniele și ospitalitatea.

Rugānd pre Dumneđeu, ca să-ne ajute să petrecem și noi aceste sfinte đile în deplină linisce și pentru edificarea consciinței nōstre religiōse-morale, poftim onoratului nostru public sērbători fericite!

Proiectul de lege despre dreptul matrimonial.

(Continuare.)

§. 125. În cazul dispozițiunii separare de masă și de pat dispune judecătorul asupra asigurării și întreținerii copiilor comuni minoreni, precum și a femeii, asemenea și asupra împrejurării, ca să i se predee acesteia obiectele necesare; el pōte modera întreținerea femeii conform raporturilor de avere și de câștig a soțului, ba pōte chiar să elibereze pe bărbat dela împlinirea acesteia.

§. 126. Acel tată sau acea mamă, cărora nu compete dreptul de educațiune, pot conveni cu copii lor și să controleze educațiunea acestora.

Modul convenirii o stabilește la cas de lipsă autoritatea de tutelă, care pōte chiar escluse convenirea la interesul vedit al copiilor.

Capitolul al șéselea.

Despărțirea de pat și de masă.

§. 127. În casuri de acelea, când căsătoria se pōte

desface după legile actuale, soții pot se cēră în loc de divorț despărțirea de pat și de masă.

Câtă vreme tribunalul n'a adus sentența în acest proces, pīritorul își pōte schimba pīra de despărțire în pīra de divorț.

§. 128. §§-ii 96—109, 112—115, 118—120 și 123—126 trebuie aplicați potrivit la despărțirea de pat și de masă.

În privința raporturilor de drept de proprietate, despărțirea de pat și de masă e egală cu divorțul.

§. 129. Soții despărțiți prin lege de pat și de masă pot să se împreune ori și când.

Din momentul împreunării soților încetă consecențele de drept ale despărțirii de pat și de masă.

§. 130. Dacă soții nu s'au împreunat ér și despărțirea de pat și de masă a durat doi ani computați dela intrarea în vīgore a sentenței, în casul acesta fie-care dintre soți pōte cere, ca judele să schimbe sentența privitoare la despărțirea de pat și de masă în sentență de divorț.

Capitolul al șeptelea.

Căsătoriile încheiate în străinătate și căsătoriile străini.

§. 131. Legalitatea căsătoriilor încheiate în străinătate e a se judeca în privința etății și capabilității de acțiune pentru fiecare dintre soți după legile patriei sale, în alte privințe însă după legile patriei ambilor soți, dacă cumva acesteia nu ordinēză aplicarea a unei alte legi sau dacă legea actuală nu dispune altfel.

§. 132. Dacă un supus ungar de secs bărbătesc se căsătorește cu o personă de secs femeiesc din altă țēră în străinătate sau aici, legalitatea acestei căsătorii, afară de etatea și capabilitatea de acțiune a femeii, se va judeca după legile ungurești.

§. 133. Supusi unguri, dacă încheie chiar și în străinătate o căsătorie, sunt îndatoriți a observa §§-ii 18—31 și § 147 ai legii de față.

§. 134. La căsătoriile încheiate în străinătate §§-ii 15, 16 și 17 ai acestei legi trebuie aplicați și asupra străinilor.

În altele dispozițiunile §-lui 131 sunt normative și pentru căsătoria încheiată în străinătate a soților străini (§ 51).

§. 135. Pentru un minorēn străin, care posedă în străinătate locuință în regulă, dar care nu e în stare a-și procura învoirea părintēscă sau a tutorului, necesară după legile patriei sale la încheierea căsătoriei, în casul acesta sedria orfanală îndigenă numește un curator și după ascultarea cestui din urmă, acesta dă încuviințarea pentru încheierea căsătoriei.

§. 136. Legalitatea căsătoriei e a se judeca în privința formalităților după legile în vīgore ale căsătoriei. (§ 46 c.)

Căsătoria unui sudit ungar încheiată în străinătate trebuie publicată și în țēră (§ 30.)

§. 137. În procesele de despărțenie ale supușilor ungari numai sentența tribunalelor de aici e valabilă.

§. 138. Dacă înainte de obținerea dreptului de cetățen ungar se ivesc astfel de fapte, care după drepturile de mai înainte ale soților constituie un motiv pentru despărțirea de pat și de masă, tribunalul de aici poate dizolva căsătoria, dacă aceste fapte și după legile actuale servesc ca motiv de despărțenie.

§. 139. În procesele matrimoniale a străinilor tribunalele indigene numai atunci pot procedea, dacă în acel stat, ai cărui supuși sunt soții, în procesele matrimoniale ale supușilor acestui stat au valoare și sentințe tribunalelor străine.

§. 140. Persoana de sex feminin, care în timpul nemijlocit înainte de încheierea căsătoriei sale pe teritoriu magiar cu un străin a fost supusă ungară, poate intenta proces de nulitate în contra bărbatului și la tribunalul indigen, dacă după încheierea căsătoriei nu a urmat bărbatului în străinătate.

Dacă un bărbat, care e sudit ungar, după săvârșirea unei fapte ce servesc ca motiv de despărțenie a devenit supusul altui, stat soția sa însă nu i-a urmat în străinătate, femeia se poate să intenteze proces de despărțenie în contra lui la tribunalul indigen.

§. 141. În cas când căsătoriți străini petrec în țară, tribunalele indigene pot aplica dispozițiile §§-lor 124—126 și atunci dacă procesul de divorț nu cade în sfera jurisdicțiunii lor.

§. 142. În privința căsătoriei acelor străini a căror indigenitate nu se poate stabili, în toate acele cazuri, în care după lege ar fi normative legile patriei sale, trebuie să se aplice legile locului în care trăiesc.

§. 143. Dispozițiile privitoare la raporturile de drept matrimonial ale contractoilor lor de stat sunt normative și atunci, dacă acelea se abat dela dispozițiile legii actuale.

Capitolul al optelea.

Dispoziții penale.

§. 144. Dispozițiile §§-lor 252, 253, 256 și 257 ai legii penale despre crime și delicta, începând din ziua intrării în vigoare a acestei legi, se vor aplica cu modificarea, că afară de pierderea libertății e a se stabili și pedeapsa pierderii oficiului avut și asupra funcționarului civil, care intervine la încheierea căsătoriei.

Funcționarul civil, care conlucra la încheierea unei căsătorii contrare dispozițiilor legii actuale, comite un delict, și întrucât fapta sa nu constituie o acțiune ea învâlvă o pedeapsă mai aspră, trebuie pedepsit cu temniță dela 2 până la șese luni și cu pierderea postului.

Funcționarul civil, care a comis faptă amintită în punctul premergător din negligență, întrucât fapta lui nu constituie o acțiune ce învâlvă o pedeapsă mai aspră, va avea să fie pedepsit pentru delict cu o amendă până la o mie corone; în cas de recidivă e a se decreta și pierderea postului.

D I V E R S E.

* *Deputați congresuali* s'au ales în cercurile aparținătoare la jurisdicțiunea Consistoriului din Oradea-mare următorii dni, și anume, din cler:

1. în cercurile Oradea-mare,—Pesteșiu Pré Cuvioșia Sa părintele Archimandrit și vicariu episcopesc Iosif Goldiș;

2. în cercurile Beiuș—Vașcău: părintele protopresviter și asesor consistorial Ignatie Papp;

3. în cercurile: Tinca—Belii: părintele protopresviter Petru Suciu; ér dintre mireni au fost aleși deputați congresuali următorii dni, și anume:

1. în cercul Oradea-mare: dl Nicolau Zigre avocat și secretariu consistorial;

2. în cercul Pesteșiu: dl Ioan Papp protonotariu comitatens;

3. în cercul Tinca: dl Dr. Ioan Buna avocat în Oradea-mare;

4. în cercul Belii: dl Paul Gavrillette învățător în Belii;

5. în cercul Beiuș: dl Paul Papp avocat în Beiuș;

6. în cercul Vașcău: dl Dr. Georgiu Popa asesor consistorial.

* *Comitetul parochial* al comunei noastre din fabricul Timișorii a luat încă mai de mult concludul, precum cetim în „Lumintăoriul,” ca toți membrii săi să se împărtășescă cu sfintele taine în postul Nașcerii și al Înviării Domnului. Concludul acesta s'a efectuit Dumineca trecută, și a fost un adevărat act sârbătoresc pentru cei ce l'au săvârșit. Recomendăm acest frumos act de pietate creștină și altor comitete parochiale ale sfintei noastre biserici.

* *Adunarea romano-catolicilor.* În ziua de 16 Ianuarie nou 1894 se va ține o adunare a tuturor romano-catolicilor din țară în Budapesta sub președinția Primatului Ungariei Claudiu Vaszary, la care vor participa toți prelații bisericii romano-catolice din Ungaria, precum și reprezentanți din toate părțile țării. Obiectul, de care se va ocupa această adunare va fi a-se decide asupra ținutei și liniei de conduită a romano-catolicilor față de proiectele de reformă politico-bisericesci și alte chestiuni, ce interesază și privesc de aproape biserica romano-catolică.

* *Crisă de bani.* În timpul din urmă s'a sîmțit în întregă țara lipsă de bani, din motivul, ca bancele au detras creditele, și și-au restrâns afacerile de împrumut. Spre a preveni acestei lipse de bani în circulațiune dl ministru președinte al Ungariei Wekerle a anticipat însemnate sume de bani banțelor din Budapesta, de unde se vor da și banțelor din provincii, și astfel criza se crede, și speră să se înlătura fără consecințe daunose pentru țară.

* *Un fenomen curios.* D. Goussiv comunică diarului „l'Astronomie” un fenomen curios observat lângă Abonkii. De odată, pe la 11 ore dimineața, o parte a țărmului mării, pe o lungime de 500 metri, s'a umplut de pesci de tot felul. Apa era fosforescentă și pesci se puteau aduna cu lopata. Ei păreau amețiți și abia se mișcau. Pescarii indigeni umplură, într-o jumătate de oră, bărcile lor; copii prindeau cu mâna pescii. Acesta a ținut două săptămâni, după cari pescii au dispărut. Printre diversele ipoteze făcute asupra acestui fenomen, el este atribuit emanațiunii unor gaze de origine vulcanică, sau unei comotațiuni de aceeași origine.

A V I S

tuturor P. T. DD., cari au binevoit a primi în comisiune calendarie de ale tipografiei noastre pentru anul 1894.

»Calendariele nerestituite până în 3/15 Ianuarie 1894 se contéză în sarcina P. T. DD. deponenți.«

Arad, 23 Dec. v. 1893, (4 Ian. n. 1894.)

Administrațiunea tipografiei diecesane.

Să aduce la cunoștința onoratului public, că

„Tipografia diecesană“
din Arad,

și-a strămutat localul din Piața Tököly — în casa proprie, strada Sina Nr. 1d vis-à-vis de Seminar.

Administrațiunea.

C o n c u r s e.

În nex cu Înaltul decis consistorial Nr. 5047/1893, și pe baza concluserilor luate de sinodul și comitetul parochial din Cuveșdia; prin acesta se scrie concurs pentru îndeplinirea capelaniei tempolare pe lângă veteranul preot Iosif Iorgoviciu, din Cuveșdia, protopresviteratul Lipovei, cu termin de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele împreunate cu parochia din Cuveșdia sunt: a) Una sesiune parochială de 30 de jugere parte arătoriu, parte fânaț — cu un venit anual de 180 fl., b) birul preoțesc dela 200 numere de case, care câte una măsură parte grâu, parte cucuruz, în valoare de 250 fl. v. a., c) stolele usuate computate după calculul de mijloc al celor 5 ani din urmă dau un venit anual de 180 fl., d) un plaț parochial cu un venit anual de 15 fl.

În total parochia din Cuveșdia dă un venit anual aproximativ 650 fl. v. a.

Capelanul alegând va ave în folosință una jumătate din toate venitele parochiei, până ce preotul Iosif Iorgoviciu va fi în viață; ér când acesta va înceta din viață, capelanul conform §. 4 din regulament, va urma ca paroch.

Recurenții sunt avisați: ca recursese lor, instruite conform recerintelor legali pentru parochiile de clasa a II-a și adresate comitetului parochial din Cuveșdia, se le substernă subscrisului protopresviter în B.-Lippa, până la terminul de mai sus precum și a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfta biserică din Cuveșdia, spre a-și arêta desteritatea în cele rituale.

Cuveșdia, 19/31 Decemvre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protopresviter.

—□—

Pre baza conclusului comitetului parochial din Fiscut, și în nex cu Înaltul decis consistorial Nr. 5963, 5964/1893 se scrie concurs pentru deplinirea stațiunii vacante învățătoresci din comuna Fiscut, protopresviteratul Lipovei, cu termin până la 23 Ianuarie (4 Faur) 1894, când se va ținea și alegerea.

Emolumintele anuali împreunate cu acesta stațiune de învățatoriu sunt:

1) În bani numărar 140 fl. v. a.; 2) În naturale 24 Hctl. grâu; 3) 4 jugere pământ; 4) 8 stângeni de lemne: 4 stângeni pentru învățatoriu și 4 pentru școlă; 5) Paușal pentru scripturistică 4 fl. v. a.; 6) Dela înmormântări mici, ori mari, unde va fi poftit 40 cr.; 7) Locuință liberă cu un intravilan de 800 st. □.

Recurenții, cari doresc a ocupa acest post, sunt avisați ca recursese lor instruite conform dispusețiunilor legale, și adresate comitetului parochial din Fiscut, se le substernă Reverendissimului Domnu Voicu Hamsea, protopresviter și inspector școlar în Lipova — B.-Lippa — până la 22 Ianuarie (3 Faur) 1894; precum și a se presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sfta Biserică din Fiscut, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipic.

Fiscut, 6 Decembre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: VOICU HAMSEA, m. p. protopresbiter, inspect. cerc. de școle.

—□—

Pentru ocupare postului învățătoresc dela școlă conf. gr. or. română din Arad-Șega, se scrie concurs cu termin de alegere pe 30 Ianuarie v. 1894.

Emolumintele sunt:

1) În bani gata solvinđi în rate lunare anticipative 400 fl. v. a.

2) Cortel liber în edificiul școlii, care constă din o chilie, cuină, cămară, și alte apartinente.

3) Una grădină de legume și pome și un intravilan arătoriu, cu venit anual 20 fl. v. a. minimum.

4) Pentru lemne, din cari are a-se încălđi și școlă 70 fl. v. a.

5) Dela înmormântări unde va fi poftit 1 fl.

Dela recurenți se poșteșce se aibă cualificațiune pentru stațiuni de frunte.

Recurenții se-și adreseze recursese comitetului parochial din Arad, dar până la ziua alegerii se le substernă la P. On. D. protopop inspector școlar cercual Moise Boeșan, tot în Arad, apoi se pot presenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sânta biserică, pentru a-și arêta desteritatea în rituale.

Arad, din ședința comit. parochial gr. or. rom. ținută în 28 Novembre v. 1893.

Constantin Donu, m. p. președinte.

Iosif Moldovanu, m. p. notariu.

Conțeles cu: MOISE BOEȘAN, m. p. protopop, inspector școlar cercual.

—□—

Pentru deplinirea parochiei vacante de clasa a III-a din comuna Leșiu, protopresviteratul Orăđii-mari, se scrie concurs cu termin de alegere pe Duminecă în 23 Ianuarie (4 Februarie) 1894.

Emolumintele sunt: 1) Casa parochială cu supraedificate și intravilan prețuite în 25 fl., 2) Pământ arătoriu 22 jug. à 10 fl.: 220 fl., 3) Dela 100 numeri de case câte 1 măsură bucate și anume: $\frac{2}{3}$ parte grâu de pâne, $\frac{1}{3}$ parte cucuruz 125 fl., 4) Stolele usuate după calculul mediu alor 5 ani din urmă 60 fl. — Suma 430 fl. v. a.

Să notéză că după pământul parochial contribuțiunea erarială are să-o solvécă alegândul preot.

Doritorii de a ocupa această parochiă sunt avisați a-și trãmite recursesle provédute cu documintele prescise de Stat. Org., la subsemnatul, până în 19/31 Ianuarius 1894, avënd la alegere a să presenta în sãnta bisericã din comuna amintitã, pentru de a-și arãta desteritatea în cele rituale și în omileticã.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALĂ**, m. p. protopop.

—□—

Să escrie concurs pentru deplinirea parochiei de clasa a III-a din comuna **Ciuhoiu**, protopresviteratul Orãdii-mari, cu termin de alegere pe Duminecã în **30 Ianuarius (II Febr.) 1894**.

Emolumintele sunt: 1) Casa parochialã cu întravilanul 30 fl., 2) Pãmânt arãtoriu și fãnaț 27 jugere 190 fl., 3) Competințã de pãșunat pentru 20 vite 30 fl., 4) Grãu de pãne 15 cubule, 6rã cucuruz 9 cub. 111 fl., 5) Competințã de lemne dupã o sessie de pãmânt 6 fl., 6) Dile de lucru cu plugul ori carul 35 à 1 fl., 6rã cu mânile 70, à 40 cr.: 63 fl., 7) Pentru catichisare la șcõla de stat din loc 30 fl., 8) Venitele stolare dupã calculul mediu alor 5 ani din urmã 62 fl. 40 cr. — Suma 522 fl. 40.

Să notéză că după pãmântul parochial contribuțiunea erarială are să-o solvécă alegândul preot.

Doritorii de a ocupa această parochiã sunt avisați a-și trãmite recursesle provédute cu documintele prescise de Stat. Org., la subsemnatul până în 27 Ianuarius (8 Februaris) 1894, avënd până la alegere a să presenta în sãnta bisericã din comuna amintitã, pentru a-și arãta desteritatea în cele rituale și în omileticã.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALĂ**, m. p. protopop.

—□—

Pentru deplinirea postului de învãțatoriu dela șcõla confesionalã gr. ort. rom. cl. I, de bãieți din comuna **Beba-vechie**, cottul Torontal, să escrie concurs cu termin de alegere de **30 de zile dela prima publicare în fõia „Bis. și Șcõla.”**

1) Emoluminte împreunate cu acest post sunt în numãrariu 300 fl. v. a.; 2) pãșal pentru scris 5 fl., 3) pentru conferințã 5 fl., 4) pentru încãlđit vor fi paie cãte va cere lipsa; 5) Cuartir liber cu grãdinã pentru legumi; 6) pentru curatorat și încãlđitul salei de învãțãmânt să va îngriji comuna bisericescã.

Recursesle cuvincios ajustate să se trimitã pãrintelului protopop și inspector de șcõle **Pré O. D. Paul Miulescu**, în B.-Comloș; avënd recurenții a să presenta în vr'o Duminecã ori sãrbãtõre în sfta bisericã localã spre a-și arãta desteritatea în tipic și cãntãrile bisericesci.

Din ședința comitetului paroch. gr. ort. rom. **Beba-vechie**, ținutã 2 Decemvre 1893.

Andrei Vãcărescu, m. p. paroch și preș. comit. **Demetriu Blaga**, m. p. not. comit. par.

În conțelegere cu mine: **P. MIULESCU**, m. p. protopop inspector școlar.

—□—

În urma înconvinițãrii Venerabilului Consistoriu diecesan din Arad de sub 24 Noemvre a. c. Nr. 5140.5227, 1893, — prin acãsta să escrie concurs pe postul de

capelan temporal lângã veteranul preot **Georgiu Crețiu** din **Almaș**, tractul protopresviteral al Butenilor.

Venitele capelanului constau din jumãtate din tõte beneficiile parochiei, cari sunt: o sessiune pãmânt arãtoriu, biru și stolele îndãtinate dela 190 case.

Terminul de alegere să pune pe **9/21 Ianuarius 1894**, până când recurenții provéduti cu atestate pentru parochii de clasa a dõua, și vor substerne recursesle pe calea oficiului protopresbiteral și să vor presenta vre-odatã în bisericã spre a să face cunoscuți înaintea alegãtorilor.

Almaș, la 7 Decemvre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: **CONSTANTIN GURBAN**, m. p. protopresviter.

—□—

Se escrie concurs pe stațiunea vacantã învãțãtorescã din **Cuied**, com. Arad inspectoratul Silindia.

Emolumentele sunt:

1) 200 fl. v. a. dela comunã preliminar în spesele cultului.

2) doue chilii pentru locuința învãțãtorului și una grãdinã de legumi.

3) 1/2 sesiune de pãmânt parte arãtor parte fãnați, carele aduce la an un venit de 100 fl. v.

4) 12 stãngeni de lemne din cari are a-se încãlđi și sala de învãțãmânt.

5) 10 fl. v. a. pentru conferințele învãțãtoresci.

6) 10 fl. v. a. pentru scripturistica.

7) 20 fl. v. a. pentru curatorat.

8) Dela înmormãntãri stolele îndãtinate.

Reflectanții au a-și înaintã petițiunile cel mult până la **27 Decemvre v. c.**, când va fi și alegerea, la Onoratul d. **Acsețiu Chirila** inspector școlar în Silindia, posta ultimã (Silingia).

Dela recurenții să poftesce ca se producã testimoniu preșarandial și testimoniu de cualificațiune și până la alegere să se reprezenteze întru una din dumineci ori sãrbãtori în sãnta bisericã pentru a-și arãta desteritatea în cant și tipic.

Dat în Cuied, la 24 Octomvre 1893.

Cu învoirea comitetului parochial:

Georgiu Stoia, m. p.

preot, ca președinte comit. par. din Cuied.

În conțelegere cu mine: **ACSEȚIU CHIRILA**, m. p. preot, și inspector școlar.

—□—

Se escrie concurs pentru postul învãțãtoresc din **Agris** cu fl. **Botfeiu, Comanesci**, cu dotațiunea anualã de 300 fl., competențele cantorale, cuartir cu grãdinã de legume, cu terminul de alegere **27 Decemvre v. c.**

Aspiranții la acest post, se substernã petițiunile cu documintele necesarie la subsemnatul protopresbiter în **Ucuiș (Ökrös)** până la **26 Decembre a. c.**

Ucuiș, 4 Decembre, 1893.

Pentru comitetele parochiale:

Petru Suciu, m. p.

protopop insp. școl.

—□—